

8

fakti

1.

Žurnāla “Latviešu Ārste” **pilnais nosaukums** bija “īsa mācība no tām vājībām un no šās zemes zālēm, ar kurām cilvēkus un lopus var ārstēt un izzāļot. Ar dažu citu labu ziņu un padomu tiem vidzemniekiem un kurzemniekiem par labu sarakstīts un driķos izdots.”

2.

Līdz pat šodienai “Latviešu Ārste” ir medicīnas publikācija ar **vislatviskāko leksiku**. Tajā ir ļoti maz vācu izcelsmes vārdu, savukārt aizguvumi no latīņu valodas netiek izmantoti vispār.

3.

Tieši “Latviešu Ārstes” tekstā pirmoreiz tika minēts vārds “**mīla**”. Latviešu literārajā valodā ar Raiņa gādību šis vārds ieviesies 120 gadus vēlāk – tikai ap 1888. gadu.

4.

Katrs “Latviešu Ārstes” numurs tika saukts par **gabalu** (*gabbals*). Šis apzīmējums bija plaši izplatīts 18. gadsimtā. Piemēram, Rīgā par “gabaliem” dēvēti gandrīz visu iznākušo laikrakstu un žurnālu numuri.

5.

Par vienu no vislabākajiem ārstniecības augiem “Latviešu Ārstes” autors Pēteris Vilde uzskatīja **paegli**. Tā ogas esot universāls līdzeklis infekcijas slimību profilaksei, savukārt koksne un sakne “dzen visu niknumu ārā caur sviedriem un miezināšanu”.

6.

Kopumā “Latviešu Ārstē” ir iekļautas **vairāk kā 70 receptes**. Tajās ir minēti aptuveni 60 ārstniecības augi un tikai ap 10 aptiekā nopērkamu zāļu.

7.

Starp visām slimībām žurnālā ne reizi netiek minēta **aptaukošanās**. Zemnieka uzturs 18. gadsimtā bija tik pieticīgs, ka šāda problēma netika uzskatīta par uzmanības vērtu.

8.

1991. gadā tika publicēts žurnāla **faksimilizdevums** (pārizdevums, kurš precīzi atbilst oriģinālam). Tajā ir iekļauti arī pētījumi, komentāri, pas-kaidrojumi un ilustrācijas.

Avoti

1. **Vilde, P.** *Latviešu Ārste*. Nr.1, 1768. Peltsamā : P. Vildes spiestuve, 1768.4 lpp.
- 2., 6., 7. **Vīksna, A. P.** E. Vilde un "Latviešu Ārste". **No: Vilde, P.** *Latviešu ārste, jeb, īsa mācība no tām vājībām un no šās zemes zālēm, ar kurām cilvēkus un lopus var ārstēt un izzālot.* Faksimilizd. Rīga : Zvaigzne, 1991, 176.-197. lpp. ISBN 5405003840.
3. **Buševica, A.** Mēmā miesa. *Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai*, Nr.298, 2004, 22. dec., 13. lpp. ISSN 1407-3463.
4. **Jansons, A.** Vēlreiz par pirmajiem periodiskajiem izdevumiem latviešu valodā. *Karogs*, Nr.12, 1967, dec., 154.-155. lpp.
5. **Limane, L.** Pagātne šodienai. *Zintnieks*, Nr.11, 2003, 12. jūn., 12.-13. lpp. ISSN 1407-5237.
8. **Karulis, K.** "Latviešu Ārstes" atgriešanās. *Karogs*, Nr.9, 1992, 233.-235. lpp.